

интелигенция от онези години — Г. Милев, Н. Марангозов, Ч. Мутафов, Ат. Далчев, Св. Минков. Пред нас е сполучлив опит не само да се възсъздаде мисловен конструкт, максимално близък до постиженията на модернистите, но и да се проникне, така да се каже, в "плътта" на техния свят и на равнището на стила с помощта на лаконичния изказ, с всички жанрово-стилови белези на есето-фрагмент в геомилевския му вид.

"Аспекти на модерността..." е книга, която определено се различава от традиционната представа за научно четиво. Освободена от обременителността на тежкия научен апарат с множеството му позовавания и препратки, тя следва прокрадващата се напоследък тенденция в литературознанието да се ръководи от принципа на комуникативността и артистизма, разчитайки на културната просветеност на своя читател, без да прави компромиси с дълга си към сериозната наука. Композиционно книгата е разделена на две части. Първата се състои от кратко въведение и шест есета, които, основополагайки интертекстуалността като специфична характеристика на социокултурното пространство, извеждат няколко основни категории — Душата, Езика, Текста, Човека, Предмета — и тяхното естетическо битие в контекста на новоналагащата се поетика. Втората проблематизира поетиката на отделните автори (Г. Милев, Н. Марангозов, Ч. Мутафов, Ат. Далчев, Св. Минков), задълбочавайки и доразвивайки наблюденията за мястото им в общия естетически развой от първата част с конкретни наблюдения върху тяхното творчество.

"Аспекти на модерността..." на В. Русева освен всичко друго е и ценен помощник на студентите, които изучават дисциплините историческа поетика и най-нова българска литература. Убеден съм, че тази книга вече запълни малка част от една значителна празнина в литературната ни наука, която през последните години не крие усилията си да стане по-теоретично-концептуална. Остава да се надяваме, че ще накара своя читател да прогледа с нови очи за родната литература и да я заобича повече.

Сава Василев

КРИТИКАТА КАТО РЕЛИГИЯ

Иван Станков. Скръбният, нежният
(Лирическият свят на Асен Разцветников)
изд. "АЛФА", Велико Търново, 1993. 100 стр.

За книгата на Иван Станков мисля, че може да се пише така, както самата тя е написана — с обич. Той не разчита на обикновения инструментариум на критика, а на достигането до поета Асен Разцветников чрез празника на словото и душата. Тя е книга облажаване, но не в духа на средновековния жанр, макар често да се позовава на Библията, а в посоката на едно модерно мислене, в което истините

са изстрадани. Подобно общуване, в което критическият модел първо е съзерцан, постиган като видение на поетическата творба, показва, че изследвачът първо е пожелал да смири душата си, защото живее със съзнанието, че влиза в храм. В най-новата ни история подобен смисъл е имала връзката между писателя Константин Петканов и художника Илия Бешков. За себе си не се изненадвам, че книгата "Скръбният, нежният" ме връща към писмата на Илия Бешков до мъртвия му другар, защото си мисля, че Иван Станков всъщност е написал послание към мъртвия поет. Може би и затова отделя място за пророчествата на Асен Разцветников — плод на изострената от страданието на поета чувствителност.

Иван Станков желае да бъде ясен още от самото начало и затова първите му думи са за основната идея — откриване на единството между трите поетически книги на Асен Разцветников "Жертвени клади" (1924), "Двойник" (1926), "Планински вечери" (1934) и опит да се потърси в тях съотнасяне, подобно на съотнасянето между Стария и Новия завет. Идеята в това изследване не е всичко, защото насладата от четенето идва от почти тайнствената игра на мисълта, от емоционалната наточеност на стила, които дават живот на критическите виждания. В съжденията си Иван Станков не напуска религиозния си пиетет и поради това жанровото определяне на Разцветниковите творби като видения звучи в хармония с цялостния замисъл на книгата.

Отдавна не съм чёл изследване, в което основен смисъл да имат думите покой, тишина, съзерцание. Нашата история и култура са толкова динамично променящи се, че не ни е останало време да осъзнаем тайнството на покоя и духовното съзерцание. Иван Станков го е потърсил, връщайки се към миналото, в което поетите са пророкували бъдещето. Неговата книга е цвете, поставено на гроба на Асен Разцветников в часа, в който поетовата "Молитва" не служи за начало на революционни залпове, а за утешение на изстрадалата българска душа.

И ако ти, читателю, пожелаеш да сториш същото — посланието е стигнало до тебе.

Радослав Радев